

European
Commission

Onderwijs en opleiding 2020

Belangrijkste resultaten van de ET 2020-werkgroepen 2016-2017

Voorwoord

Wij presteren het best wanneer we van elkaar leren en we bereiken meer wanneer we samenwerken. De werkgroepen die helpen bij de uitvoering van het Strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (ET 2020), bieden niet alleen een forum voor het bespreken en uitwisselen van beste praktijken onder onderwijsdeskundigen uit heel Europa, maar leveren ook ideeën op die rechtstreeks bijdragen aan Europees onderwijsbeleid. Eenvoudig gezegd gaat het om onderwijsinnovatie die in de praktijk wordt gebracht. Van de eerste besprekingen over Selfie, de zelfreflectietool waarmee scholen worden geholpen bij het gebruik van digitale technologieën, tot de grote reikwijdte van de Europese onderwijsruimte, waar men zich inzet om inclusief onderwijs van hoge kwaliteit aan te bieden: de ET 2020-werkgroepen doen meer dan alleen reflecteren en praten. Zij vormen beleid, brengen verandering teweeg en dragen bij aan de creatie van rechtvaardige onderwijsstelsels in heel Europa.

De periode 2016-2017 stond voor enorm brede onderwijsdeskundigheid, thematische diversiteit en resultaten. Zes werkgroepen, bestaande uit belanghebbenden, internationale organisaties en meer dan vierhonderd deskundigen uit 28 EU-lidstaten en andere deelnemende landen, kwamen bij elkaar om zowel de mogelijkheden als de uitdagingen voor onderwijsstelsels, opleiders en lerenden te benadrukken.

De huidige werkcyclus (juli 2018 – juni 2020) is de laatste van het Kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (ET 2020). Wanneer we vooruitkijken, is het vaak de moeite waard om ook even terug te blikken. Het thematische karakter van de werkgroepen heeft een ontwikkeling doorgemaakt, waardoor de huidige maatschappelijke uitdagingen, zoals de digitale transformatie, de polariserende politiek, de opkomst van extremisme en het toenemende belang van een leven lang leren, beter worden weerspiegeld.

Ik nodig u uit om inspiratie op te doen uit de activiteiten en goede praktijken die in 2016-2017 zijn gedeeld, en ik vertrouw erop dat u de ET 2020-werkgroepen ook de komende jaren met grote belangstelling zult blijven volgen.

Tibor Navracsics

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'T. Navracsics', written in a cursive style.

Europees Commissaris voor Onderwijs, Cultuur, Jongerenzaken en Sport

Januari 2019

Inhoudsopgave

WERKGROEP SCHOLEN	5
WERKGROEP MODERNISERING VAN HET HOGER ONDERWIJS	8
WERKGROEP BEROEPSONDERWIJS EN -OPLEIDING: WERKPLEKLEREN/LEERLINGPLAATSEN VOOR LEERKRACHTEN EN OPLEIDERS	11
WERKGROEP VOLWASSENENONDERWIJS.....	13
WERKGROEP DIGITALE VAARDIGHEDEN EN COMPETENTIES	16
WERKGROEP BEVORDERING VAN BURGERSCHAP EN DE GEMEENSCHAPPELIJKE WAARDEN VRIJHEID, VERDRAAGZAAMHEID EN NON-DISCRIMINATIE VIA HET ONDERWIJS	20

De in dit document gepresenteerde belangrijkste resultaten zijn door de Commissie opgesteld, in samenwerking met leden van de werkgroep. Deze mededelingen komen niet noodzakelijkerwijs overeen met de standpunten van de Commissie, noch met die van de lidstaten, maar zijn bedoeld om de voornaamste conclusies van de in de groepen verrichte informele werkzaamheden samen te vatten. Dit document biedt meer informatie over deze resultaten. Het is bedoeld voor beleidsmakers en voor iedereen die geïnteresseerd is in Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding.

Meer informatie over de resultaten van de werkgroepen is hier te vinden:

http://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-working-groups_nl

De ET 2020-werkgroepen, waarbij meer dan vierhonderd deskundigen van instanties uit de lidstaten en andere belanghebbenden betrokken zijn, behoren tot de belangrijkste instrumenten uit de **toolbox** van het Strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding (**ET 2020**). Via **wederzijds leren en het vaststellen van goede praktijken** verstrekken zij **de Europese Commissie advies en deskundigheid** bij de voorbereiding van wetgevingsvoorstellen en beleidsinitiatieven en ondersteunen zij de lidstaten bij het aanpakken van de belangrijkste uitdagingen voor hun onderwijs- en opleidingsstelsels en de algemene prioriteiten die op Europees niveau zijn afgesproken. Tussen 2016 en 2017 zijn er **zes ET 2020-werkgroepen** geweest.

De **werkgroep scholen** gaat in op het bredere thema van scholen als leerorganisaties en als onderdeel van een geïntegreerd leersysteem. De werkgroep heeft een nieuw pakket met basisbeginselen en voorbeelden van modern beleid ontwikkeld, waarin de capaciteit voor duurzame systemische verandering wordt onderzocht, met name op het gebied van: kwaliteitsborging; continuïteit en transitie in de ontwikkeling van lerenden; leerkrachten en schoolleiders; en netwerken op het gebied van schoolonderwijs.

De **werkgroep modernisering van het hoger onderwijs** heeft een vervolg gegeven aan de prioriteiten die in de "[Moderniseringsagenda](#)"¹ uit 2011 en de "[Nieuwe agenda voor het hoger onderwijs](#)"² uit 2017 waren vastgesteld. Een groot deel van het werk was gericht op: de rechtvaardigheid, kwaliteit en relevantie van onderwijs en leren; regionale ontwikkeling en innovatie; en financiering, governance en kwaliteitscultuur. De twee resultaten van deze werkgroep zijn een online "Compendium van hogeronderwijsbeleid" en beleidsconclusies uit de peer learning-activiteiten van de groep.

De **werkgroep beroepsonderwijs en -opleiding** heeft twaalf beleidsadviezen opgesteld rond vier thema's: i) de taken en verantwoordelijkheden specificeren van leerkrachten en opleiders in stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding; ii) de bij- en nascholing van leerkrachten en opleiders stimuleren; iii) leerkrachten en opleiders voorbereiden op belangrijke uitdagingen; en iv) samenwerking bevorderen ter ondersteuning van het werk van leerkrachten en opleiders.

De werkgroep heeft ook een animatievideo en een infografiek ontwikkeld om haar werk te promoten.

De **werkgroep volwassenenonderwijs** heeft op basis van peer learning-activiteiten kernboodschappen en beleidsaanbevelingen uitgewerkt om de basis- en middelhoge vaardigheden te verbeteren. Ook heeft de werkgroep een inventaris van nationaal beleid op het gebied van volwassenenonderwijs op de werkplek gecreëerd, waarin vergelijkbare informatie op nationaal niveau wordt verzameld en interessante landspecifieke beleidsbenaderingen worden vastgesteld.

De **werkgroep digitale vaardigheden en competenties** heeft zich grotendeels beziggehouden met digitale onderwijsmethoden, met een holistische benadering van digitalisering in het onderwijs en met de opleiding van leerkrachten voor het digitaal onderwijs en de digitale competenties van leerkrachten. De activiteiten van de groep

¹ Modernisering van het hoger onderwijs in de EU – COM(2011) 567.

² Mededeling – Een nieuwe EU-agenda voor het hoger onderwijs – COM(2017) 247.

hebben ook bijgedragen aan het lopende werk in verband met Selfie, het Actieplan voor digitaal onderwijs en de conferentie "Educate to Create: From Digital Consumers to Digital Creators" ("Opleiden om te creëren: van digitale consumenten naar digitale makers"), die werd georganiseerd door het Bulgaarse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

De **werkgroep bevordering van burgerschap en de algemene waarden vrijheid, verdraagzaamheid en non-discriminatie via het onderwijs** heeft zich beziggehouden met de vier thema's uit de Verklaring van Parijs van 2015 (kritisch denken en mediageletterdheid, sociale en burgerschapscompetenties, onderwijs voor kansarme lerenden en interculturele dialoog). De werkgroep heeft een bijdrage geleverd aan de opstelling van een onlinecompendium voor goede praktijken in onderwijs en opleiding en van elementen voor een beleidskader. Ook heeft haar deskundigheid rechtstreeks bijgedragen aan de aanbeveling van de Raad inzake de bevordering van gemeenschappelijke waarden, inclusief onderwijs en de Europese dimensie in lesgeven uit 2018.

WERKGROEP SCHOLEN

Het doel van deze werkgroep is om landen te helpen het schoolonderwijs te verbeteren door beleidsontwikkeling te bevorderen aan de hand van peer learning en uitwisseling van goede praktijken.

De belangrijkste thema's binnen deze werkgroep zijn:

- de **governance van schoolonderwijs** en de manier waarop binnen stelsels de grote uitdagingen op het gebied van kwaliteit en rechtvaardigheid kunnen worden aangegaan in een poging betere leerresultaten voor alle jongeren te bewerkstelligen;
- het bevorderen van het concept van **scholen als leerorganisaties binnen het schoolonderwijs als een geïntegreerd leersysteem**, dat is gefundeerd op de overtuiging dat beleidsmakers en andere belanghebbenden de capaciteit hebben om beter samen te werken aan gezamenlijke doelen en positieve verandering te bewerkstelligen op basis van bewijs, reflectie en gedeelde praktijken en door te zorgen voor een blijvend resultaat voor beleidshervorming.

De belangrijkste resultaten van deze werkgroep zijn:

- een nieuw pakket met basisbeginselen en voorbeelden van modern beleid, waarin de capaciteit voor duurzame systemische verandering wordt onderzocht, met name op het gebied van: **kwaliteitsborging; continuïteit en transitie in de ontwikkeling van lerenden; leerkrachten en schoolleiders**; en **netwerken** op het gebied van schoolonderwijs.

Uitgebreidere informatie

Hogere kwaliteit bevorderen met behulp van duurzame innovatie en inclusie

In 2017 hebben de Europese ministers van Onderwijs benadrukt dat er moderne benaderingen van onderwijzen, leren en de governance van onderwijsstelsels nodig zijn om scholen te helpen reageren op de veranderende onderwijsbehoeften van lerenden, de maatschappij en de arbeidsmarkt. De ET 2020-werkgroep scholen (2016-2018) heeft de opdracht gekregen ideeën te ontwikkelen en beleid en praktijken uit EU-landen uit te wisselen die zouden kunnen helpen de uitdagingen op het gebied van schoolonderwijs aan te gaan door hogere kwaliteit te bevorderen via innovatie en inclusie.

De werkgroep heeft tot doel om de lidstaten te ondersteunen bij het vergroten van de capaciteit van het schoolonderwijs voor systemische en duurzame verandering. De groep presenteert een visie voor onderwijsstelsels die kan helpen gezamenlijke waarden te beschrijven binnen een Europese onderwijsruimte. Door het peer learning-proces waarop dit werk is gebaseerd, is het voor alle landen relevant en aan te passen aan alle

onderwijsstelsels, terwijl tegelijk de diversiteit en hoge complexiteit daarvan wordt erkend.

Het werk had betrekking op vier kerngebieden van governance (zoals beschreven in de thematische verslagen op de volgende bladzijde), waarbij basisbeginselen werden beschreven voor beleidsontwikkeling binnen het kader van recent onderzoek en de veranderende context van schoolonderwijs. Deze worden verder geïllustreerd met specifieke voorbeelden uit de landen om kritisch te reflecteren op de manier waarop verschillende benaderingen in de praktijk zijn gebracht en welke resultaten dat heeft opgeleverd.

De belangrijkste ideeën worden samengevat in een eindverslag – "**European ideas for better learning: the governance of school education systems**" ("Europese ideeën voor beter leren: de governance van onderwijsstelsels") – waarin een brede benadering van governance wordt beschreven, waarnaar onderwijsstelsels zouden moeten streven. Ook wordt hierin het concept van *scholen als leerorganisaties binnen het schoolonderwijs als een geïntegreerd leersysteem* uitgewerkt. Dit begrip van governance en de bijbehorende uitdagingen en kansen wordt uitgedrukt in de onderstaande punten die beleidsmakers in overweging kunnen nemen.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Een **heldere visie voor kwaliteit** in het onderwijs met **gezamenlijke waarden** met betrekking tot de ontwikkeling van scholen, leerkrachten en lerenden.
- Een benadering van besluitvorming waarbij de lerende centraal staat, om zo **waardevolle leerervaringen** en **-situaties** te creëren die bijdragen aan de ontwikkeling van het kind op alle gebieden.
- **Samenwerking** bij besluitvormingsprocessen, waarbij sprake is van het vertrouwen van en een ondersteunde dialoog met een reeks belanghebbenden op alle niveaus van het systeem en waarbij een gevoel van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid wordt bevorderd.
- Ontwikkeling van scholen als **leerorganisaties** die effectieve besluitvorming ondersteunen en een context vormen voor een onderzoeksproces en **voortdurende ontwikkeling** op lokaal niveau.
- Beleid dat zeer **competente en vertrouwde professionele gemeenschappen** ondersteunt, waar het belang van leerkrachten en schoolleiders voor verandering wordt erkend, gedeeld leiderschap, samenwerking en innovatie worden gestimuleerd en wordt geïnvesteerd in capaciteitsopbouw ter motivatie van de verdere ontwikkeling ervan, om zo **onderwijzen en leren van hoge kwaliteit** te garanderen.
- Het creëren en gebruiken van verschillende **soorten gegevens** in verschillende delen van het systeem, waardoor sterke punten en gebieden die voor verbetering vatbaar zijn, mogelijk beter kunnen worden vastgesteld.
- Het maken van **tijdig** beleid, wat inhoudt dat het rechtstreeks inspeelt op de veranderende behoeften in alle delen van het systeem, met gerichte uitvoeringsprocessen met een passende tijdsduur en samenhang met andere huidige beleidsgebieden, voor duurzame en nieuwe verandering.

In het eindverslag worden daarnaast vier thematische verslagen samengebracht over:

1. **kwaliteitsborging voor de ontwikkeling van scholen:** manieren om de interactie te verbeteren tussen mechanismen (d.w.z. hulpmiddelen en processen) die zowel extern als intern op scholen bestaan;
2. **continuïteit en transities in de ontwikkeling van lerenden:** manieren om te garanderen dat leertrajecten flexibel genoeg zijn en de voorwaarden voor het bieden van gepaste begeleiding en ondersteuning;
3. **leerkrachten en schoolleiders op scholen als leerorganisaties:** beleid dat samenwerking tussen leerkrachten, autonomie en gedeeld leiderschap binnen professionele leergemeenschappen bevordert en ondersteunt;
4. **netwerken voor leren en ontwikkeling tussen verschillende onderwijsstelsels:** een grondiger begrip van het doel en de aard van netwerken voor innovatie en uitvoering, en deelname van belanghebbenden op verschillende niveaus.

Meer weten?

Het volledige pakket met resultaten, inclusief een korte video, is beschikbaar op:

<https://www.schooleducationgateway.eu/nl/pub/resources/governance-of-school-edu.htm>

WERKGROEP MODERNISERING VAN HET HOGER ONDERWIJS

Het doel van deze werkgroep is om een vervolg te geven aan de prioriteiten die in de "[Moderniseringsagenda](#)"³ uit 2011 en de "[Nieuwe agenda voor het hoger onderwijs](#)"⁴ uit 2017 zijn vastgesteld, en deze te herzien. De onderwerpen waarmee de werkgroep zich bezighoudt, komen overeen met haar oorspronkelijke opdracht. De Mededeling – Een nieuwe EU-agenda voor het hoger onderwijs en de [Aanbeveling van de Raad over het volgen van afgestudeerden](#)⁵ weerspiegelen de resultaten van de activiteiten van de werkgroep en haar voorlopers sinds 2012.

De belangrijkste thema's binnen deze werkgroep zijn:

- de rechtvaardigheid, kwaliteit en relevantie van onderwijzen en leren;
- regionale ontwikkeling en innovatie;
- financiering, governance en kwaliteitscultuur.

De belangrijkste resultaten van deze werkgroep zijn:

- een online "Compendium van hogeronderwijsbeleid" waarin de vooruitgang binnen nationale stelsels voor hoger onderwijs wordt benadrukt;
- beleidsconclusies uit de peer learning-activiteiten.

Uitgebreidere informatie

De rechtvaardigheid, kwaliteit en relevantie van onderwijzen en leren

In het kader van de snelle veranderingen in de maatschappij en de wereldwereld heeft de werkgroep zich beziggehouden met de rechtvaardigheid, kwaliteit en relevantie van het hoger onderwijs, inclusief het leren, het onderwijzen en de vaardigheden die leerlingen nodig hebben. Voortbouwend op haar eerdere werk op het gebied van toegang en afronding heeft de werkgroep een reeks aspecten van onderwijs en leren verkend.

De werkgroep heeft benadrukt dat stelsels voor hoger onderwijs zich moeten aanpassen aan de nieuwe situaties en landen en hun instellingen voor hoger onderwijs (IHO's) moeten stimuleren om mensen voor te bereiden op de veranderende arbeidsmarkt en op actief burgerschap in een diversere, mobielere, digitalere en mondiale maatschappij waarin veel vraag is naar afgestudeerden met "T-vormige" vaardighedenprofielen, een diepgaand inzicht op een specifiek terrein en transversale vaardigheden.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Stelsels voor hoger onderwijs moeten ervoor zorgen dat de leerlingen die het hoger onderwijs binnenkomen, volgen en afronden, een weerspiegeling vormen van de diversiteit en sociale mix van de gehele bevolking, inclusief recent aangekomen migranten. Hierdoor wordt de noodzaak tot samenwerking, zowel binnen het onderwijssysteem als met externe belanghebbenden, benadrukt.

³ Modernisering van het hoger onderwijs in de EU – COM(2011) 567.

⁴ Mededeling – Een nieuwe EU-agenda voor het hoger onderwijs – COM(2017) 247.

⁵ Aanbeveling van de Raad over het volgen van afgestudeerden – COM(2017) 249.

- Toelatingsbeleid moet kansen bieden voor lerenden met verschillende achtergronden. De autoriteiten kunnen IHO's helpen de rechtvaardigheid van toegang (trajecten, alternatieve toegangsroutes en lokale partnerschappen) algemeen geaccepteerd te maken door strategieën en stimulansen te ontwikkelen, de voortgang bij te houden en het effect te beoordelen.
- Academische, sociale en financiële steun, in combinatie met het monitoren van de voortgang van leerlingen en ondersteunend vroegtijdig ingrijpen, is essentieel om te zorgen dat meer leerlingen het hoger onderwijs afronden.
- Geslaagde strategieën draaien om leerlinggericht leren en het verbeteren van de ervaringen en leerresultaten van leerlingen door hoger onderwijs te koppelen aan de buitenwereld om van leerlingen betrokken burgers te maken.
- Leerkrachten in staat stellen hun onderwijsvaardigheden gedurende hun hele loopbaan te blijven ontwikkelen en verbetering van de gelijke waardering van onderzoek en lesgeven zijn essentiële manieren om het leren en onderwijzen te verbeteren. Om kwaliteitsonderwijs te erkennen en belonen zijn hervormingen in werklast en tijdsbesteding, beloningssystemen en formele erkenning van het belang van lesgeven nodig.

Regionale ontwikkeling en innovatie

In het kader van de toenemende verwachtingen dat IHO's sociaaleconomische ontwikkeling teweegbrengen en hun algehele bijdrage aan en waarde en voordeel voor de economie en de maatschappij bewijzen, heeft de werkgroep onderzocht hoe instellingen hun ontwikkelings- en innovatierol op verschillende niveaus en manieren kunnen spelen naargelang van de lokale of nationale context, beleidskaders en institutionele capaciteit en leiderschap. Door gebruik te maken van slimme specialisatie en andere relevante strategieën en financieringsbronnen kunnen autoriteiten IHO's en belanghebbenden stimuleren om gezamenlijke prioriteiten te bepalen en na te streven door RDI (onderzoek, ontwikkeling en innovatie) en het onderwijsaanbod af te stemmen op de behoeften en kansen in de betreffende regio's.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Als IHO's en hun regio's mondiaal willen concurreren, moet lokale en regionale innovatie worden ondersteund via samenwerking tussen IHO's, overheidsinstanties, lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Met behulp van verschillende middelen, zoals prestatieovereenkomsten, kunnen autoriteiten de toewijding van IHO's aan en hun verantwoordelijkheid voor regionale betrokkenheid vergroten door hen aan te moedigen bij te dragen aan het ontwerp en de uitvoering van regionale en stedelijke strategieën.
- Voor een systemische benadering kan het ontwikkelen van een overkoepelende visie en een strategie voor de rol van IHO's in de regionale ontwikkeling en innovatie voor consistentie zorgen tussen de onderdelen van de nationale overheid (onderwijs, RDI, industrie, regionale ontwikkeling) door coördinatie van de prioriteiten, middelen en strategieën voor regionale ontwikkeling en innovatie.
- Mobiliteit tussen IHO's en werkgevers (publiek, particulier, maatschappelijke organisaties) is een efficiënt hulpmiddel voor de uitwisseling van kennis en innovatie met branche- en andere organisaties. Hierbij kunnen mensen van alle niveaus betrokken zijn. Brancheorganisaties en kamers van koophandel kunnen helpen om de behoeften van het kleine en middelgrote ondernemingen, die de meeste regionale economieën domineren, onder woorden te brengen.
- Het gebruik van de stad/regio als een laboratorium voor de betrokkenheid van studenten bij de gemeenschap en voor werkplekleren kan bijdragen aan de ontwikkeling

van burgerschap en andere 21e-eeuwse vaardigheden, de integratie van studenten in de plaatselijke gemeenschap en het aanpakken van echte problemen in deze gemeenschap. Ook kan het de instelling helpen de betrokkenheid van studenten bij de gemeenschap vast te stellen en te erkennen.

Duurzame investeringen in en governance en kwaliteitscultuur van hoger onderwijs

In overeenstemming met de nieuwe EU-agenda voor hoger onderwijs heeft de werkgroep de voortgang van de kwaliteitscultuur in het hoger onderwijs onderzocht en erkend dat er vier kloven moeten worden gedicht: de kloof en het verschil tussen het aanbod van en de vraag naar vaardigheden, het verschil in kansen op het gebied van toegang tot en afronding van hoger onderwijs, de innovatie- en ontwikkelingskloof tussen regio's en de verschillen in financiering en governance van IHO's. De werkgroep heeft geconcludeerd dat autoriteiten en instellingen voor hoger onderwijs de kwaliteitscultuur verder moeten uitbreiden dan de geformaliseerde kwaliteitsborgingsmaatregelen en dat zij de effectiviteit van beleid op nationaal en institutioneel niveau moeten beoordelen, met inbegrip van stimulansen, financiering, regelgeving en andere beleidsmaatregelen.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Hoewel kwaliteitsverbetering en een kwaliteitscultuur de verantwoordelijkheid zijn van de hogeronderwijsinstelling en -gemeenschap, kunnen autoriteiten de kwaliteitscultuur verbeteren door middel van instrumenten als prestatieovereenkomsten en financiering op basis van prestaties. Naast financiering en governance kunnen gestroomlijnde, goed ontworpen kwaliteitsborgingsmaatregelen een rol spelen als belangrijke katalysator bij hervormingen van het hoger onderwijs.
- De autoriteiten kunnen instellingen aanmoedigen om een strategische benadering van kwaliteitscultuur te hanteren door bij te dragen aan een nationaal forum voor voortdurende dialoog tussen overheid, instellingen voor hoger onderwijs en belanghebbenden.
- Uit de ervaring in verschillende instellingen komt de noodzaak naar voren om een balans te vinden tussen aansprakelijkheid en institutionele autonomie door verslagleggingsverplichtingen tot een noodzakelijk minimum te beperken met behulp van verslagleggingsregelingen waarin rekening wordt gehouden met de veranderende behoeften van instellingen, en door te voorkomen dat er alleen wordt gecontroleerd aan de hand van retrospectieve indicatoren waarmee de prestaties uit het verleden worden gemeten in plaats van de potentie van de instelling.

Meer weten?

[Een nieuwe hogeronderwijsruimte](#)

[Aanbeveling van de Raad over het volgen van afgestudeerden](#)

**WERKGROEP BEROEPSONDERWIJS EN -OPLEIDING:
WERKPLEKLEREN/LEERLINGPLAATSEN VOOR LEERKRACHTEN EN OPLEIDERS**

Het doel van deze werkgroep is om beleidsrichtsnoeren te leveren om beleidsmakers en belanghebbenden te helpen beleid en praktijken te ontwerpen waardoor leerkrachten en opleiders de mogelijkheid krijgen zich optimaal te ontwikkelen en waardoor een bijdrage wordt geleverd aan het verbeteren van leerlingplaatsen en werkplekieren.

De belangrijkste thema's binnen deze werkgroep zijn:

- De taken en verantwoordelijkheden specificeren van leerkrachten en opleiders in stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding;
- De bij- en nascholing van leerkrachten en opleiders stimuleren;
- Leerkrachten en opleiders voorbereiden op belangrijke uitdagingen;
- Samenwerking bevorderen ter ondersteuning van het werk van leerkrachten en opleiders.

De belangrijkste resultaten van deze werkgroep zijn:

- een onlinedocument waarin twaalf beleidsindicaties worden gepresenteerd, gegroepeerd in vier clusters en gericht op ondersteuning voor leerkrachten en opleiders bij werkplekieren (gedrukte en digitale versie);
- een animatievideo ter promotie van het werk van de werkgroep op het gebied van beroepsonderwijs en -opleiding;
- een infografiek die naar alle talen is vertaald (gedrukte en digitale versie).

Uitgebreidere informatie

Werkplekieren en permanente beroepsontwikkeling

Wat betreft het belang van werkplekieren en permanente beroepsontwikkeling is de context door de Europese ministers van Onderwijs afgesproken in de "Riga-conclusies" over beroepsonderwijs en -opleiding uit 2015. In deze conclusies zijn ook "doelstellingen voor de middellange termijn" (d.w.z. voor de periode 2015-2020) opgenomen, waarvan er twee in het bijzonder van belang zijn voor het aandachtsgebied van deze werkgroep:

"Met het oog op het verwerven van goede beroepsvaardigheden en -kwalificaties waar vraag naar is, op basis van de leerresultatenbenadering:

1. Bevorderen van leren op de werkplek in al zijn vormen, met bijzondere aandacht voor leerlingplaatsen, door samen te werken met sociale partners, bedrijven, kamers van koophandel en aanbieders van beroepsonderwijs en -opleiding en door innovatie en ondernemerschap te stimuleren.

Ter ondersteuning van de geslaagde uitvoering van hervormingen en om de algehele kwaliteit en efficiëntie van beroepsonderwijs en -opleiding te vergroten:

2. De invoering van een systematische aanpak van en kansen voor initiële en permanente beroepsontwikkeling van docenten, opleiders en mentoren in

beroepsonderwijs en -opleiding zowel in de schoolomgeving als op de werkplek."

Het algemene doel is ervoor te zorgen dat deze leerkrachten en opleiders een bijdrage kunnen leveren aan het toerusten van lerenden met de vaardigheden en houdingen die nodig zijn voor het werkende leven, in overeenstemming met de moderniseringsinitiatieven uit de nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa.

Het resultaatendocument van de werkgroep voor 2016-2018 bouwt voort op de vorige ET 2020-werkgroep beroepsonderwijs en -opleiding (2014-2016), die twintig basisbeginselen voor hoogwaardige leerlingplaatsen en hoogwaardig werkplekleren had vastgesteld. De groep heeft deze basisbeginselen onderzocht vanuit het perspectief van leerkrachten en opleiders.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- **De taken en verantwoordelijkheden specificeren** van leerkrachten en opleiders in stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding en de behoefte aan duidelijkheid omtrent de taken van leerkrachten en opleiders, evenals de manier waarop hun taken in regelgevingskaders moeten worden verwerkt.
- **De professionele ontwikkeling stimuleren** van leerkrachten en opleiders en het belang benadrukken van het bieden van stimulansen om investeringen in hun professionele ontwikkeling te garanderen, rekening houdend met de verschillende behoeften van elke taak.
- **Leerkrachten en opleiders voorbereiden** op belangrijke uitdagingen en reflecteren op manieren om hen te helpen de verschillende taken te vervullen die zij naast lesgeven en opleiden hebben (d.w.z. in verband met curricula, de beoordeling van leerresultaten, innovatie, digitalisering, ondersteuning van kansarme lerenden en het helpen attent te maken van mensen met een leerlingplaats op verdere mogelijkheden).
- **Samenwerking bevorderen** ter ondersteuning van het werk van leerkrachten en opleiders, waarbij moet worden weerspiegeld dat de samenwerking op alle niveaus binnen stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding plaatsvindt door gebruik te maken van de beschikbare deskundigheid en middelen.

Meer weten?

["Teachers and Trainers Matter. How to support them in high-performance apprenticeships and work-based learning".](#)

WERKGROEP VOLWASSENENONDERWIJS

Het doel van deze werkgroep is om beleidsrichtsnoeren te ontwikkelen voor beleid op het gebied van volwassenenonderwijs ter bevordering van hoogwaardigere en relevantere vaardigheden voor iedereen.

De belangrijkste thema's binnen deze werkgroep zijn:

- **volwassenen met lage basisvaardigheden** – hieronder kunnen werknemers vallen die zeer vaardig zijn binnen hun beroep, maar die het aan een sterke basis in geletterdheid, rekenvaardigheid en digitale vaardigheden ontbreekt, waardoor hun mogelijkheden om deel te nemen aan leermogelijkheden op de werkplek en elders worden beperkt;
- **volwassenen met gemiddelde basisvaardigheden** – hieronder vallen volwassenen die bijscholing nodig hebben om te voldoen aan de eisen van veranderende banenprofielen in het moderne werkende leven, evenals degenen met lage digitale of organisatorische vaardigheden die daardoor worden beperkt in hun kansen om zich op te werken en een hoger inkomen te verkrijgen.

De belangrijkste resultaten van deze werkgroep zijn:

- **een inventaris van nationaal beleid op het gebied van volwassenenonderwijs op de werkplek**, waarin vergelijkbare informatie op nationaal niveau wordt verzameld over volwassenenonderwijs op de werkplek en waarin interessante landspecifieke beleidsbenaderingen worden vastgesteld. Hierin wordt de beleidscontext beschreven in termen van: de beschikbaarheid van informatie; beleidskaders; institutionele kaders van beleid en programma's;
- **verslagen over drie peer learning-activiteiten**, die bedoeld zijn ter vergelijking van: beleid uit een aantal landen met betrekking tot de verwerving van basisvaardigheden (geletterdheid, rekenvaardigheid, digitale vaardigheden) op de werkplek; beleid in verband met de verwerving van gemiddelde vaardigheden op de werkplek door volwassenen; en beleid om ervoor te zorgen dat werkgevers en werknemers via werkpleklers van de noodzakelijke vaardigheden worden voorzien;
- **het eindverslag van de werkgroep**, waarin goede beleidspraktijken uit heel Europa worden verzameld om belanghebbenden te inspireren hun steentje bij te dragen aan de ondersteuning van werkpleklers gedurende de gehele loopbaan.

Uitgebreidere informatie

De toekomst van werk en de juiste vaardigheden

Aangezien de soorten vaardigheden die nodig zijn op de arbeidsmarkt snel veranderen, zullen individuele werknemers voortdurend moeten blijven leren, als zij voldoening uit hun loopbaan willen halen.⁶

In onze snel veranderende wereld moet elk land ervoor zorgen dat de **beroepsbevolking over de juiste vaardigheden voor de arbeidsmarkt beschikt**. Elke werkgever moet erop toezien dat zijn werknemers over de juiste vaardigheden beschikken om te kunnen blijven concurreren, en alle volwassenen moeten hun vaardigheden blijven aanscherpen en verruimen om inzetbaar te blijven en een volwaardige rol in de samenleving te spelen.

Volwassenenonderwijs op de werkplek kan daartoe een belangrijke bijdrage leveren, omdat het:

1. voor volwassenen een toegankelijke en aantrekkelijke manier is om de kennis en vaardigheden die ze in hun dagelijkse leven (op het werk en thuis) nodig hebben, te onderhouden en aan te scherpen;
2. voor werkgevers een efficiënte en doeltreffende manier is om de vaardigheden van hun werknemers aan te scherpen, hun personeel te motiveren, het verloop van werknemers tegen te gaan en hun eigen concurrentievermogen te versterken;
3. voor de lidstaten een economische en doelgerichte manier is om hun productiviteit, innovatie en modernisering te bevorderen, hun concurrentievermogen en arbeidsparticipatie te handhaven en de vaardigheden van volwassenen in het algemeen aan te scherpen;
4. de sociale en economische (her)integratie van kwetsbare groepen, de inclusie, de sociale cohesie en gelijkheid ondersteunt;
5. voorziet in de behoefte van individuele personen, werkgevers en de samenleving om zich beter voor te kunnen bereiden op toekomstige behoeften aan vaardigheden, zodat verwachte tekorten aan vaardigheden worden beperkt;
6. de inzetbaarheid van volwassenen een leven lang verbetert.

Hoe kunnen we volwassenenonderwijs op de werkplek bevorderen?

Werkplekleren kan voor alle volwassenen **een alternatieve manier zijn om hoogwaardigere of relevantere vaardigheden te verwerven en zo beter toegerust te zijn** om de nieuwe uitdagingen als gevolg van megatrends (zoals automatisering, digitalisering en globalisering) aan te gaan. Aangezien volwassenen een groot deel van hun tijd op de werkplek doorbrengen, is de werkplek een belangrijke leeromgeving. Hier kunnen ze niet alleen werkgerelateerde vaardigheden verwerven, maar ook transversale en basiscompetenties die mensen beter wapenen tegen veranderingen in hun loopbaan en leven.

Er bestaat geen recept voor de promotie en ontwikkeling van volwassenenonderwijs op de werkplek dat voor iedereen werkt. Hiervoor bestaan verschillende soorten beleidsmaatregelen met verschillende doelstellingen. Elke nationale context is anders wat betreft de manier waarop de verantwoordelijkheden worden verdeeld tussen onderwijsaanbieders, werkgevers en werknemers en wat betreft de bron van financiering voor volwassenenonderwijs op de werkplek. Bovendien verschillen de behoeften van land tot land: is er behoefte aan het aanscherpen van (niet-formeel) onderwijs of aan

⁶ World Economic Forum – "Insight Report: Towards a Reskilling Revolution. A Future of Jobs for All", 2018.

onderwijs dat tot een formele kwalificatie leidt? Zijn er specifieke doelgroepen met specifieke behoeften op het gebied van vaardigheden? Of is er behoefte aan algemeen toegankelijk onderwijs op de werkplek?

Gezien deze verschillen zijn er verschillende manieren om vaardigheden te verbeteren door middel van leren: dit kan via werkgevers, opleidingsaanbieders, rechtstreeks via de werknemers (lerenden) of via indirecte toegangspunten (bv. sociale diensten, begeleidingsdiensten enz.). Elke manier vereist een unieke mix van beleidsinstrumenten, die zowel "stokken" (bv. wettelijke verplichtingen) als "wortelen" (bv. subsidies) kunnen omvatten. Andere beleidsinstrumenten kunnen zachte maatregelen (bv. communicatiestrategieën en marketing) of meer gerichte specifieke maatregelen (bv. de mechanismen voor kwaliteitsborging van de aanbieders van opleidingen) zijn. De beleidsmix is sterk afhankelijk van de nationale context, de wijze waarop de verantwoordelijkheden tussen de voornaamste belanghebbenden zijn verdeeld, en de rol van de overheid op dit specifieke beleidsterrein.

Belangrijkste beleidsboodschappen

Volwassenenonderwijs op de werkplek dat aan de behoeften van individuele personen, werkgevers en de samenleving voldoet, moet een beleidsprioriteit worden. Hiervoor is het volgende nodig:

- serieuze toewijding van alle belanghebbenden op de lange termijn;
- eerlijke medefinancieringsstelsels die duurzaam zijn op de lange termijn;
- doeltreffende coördinatie tussen de belanghebbenden;
- doeltreffende systemen om het onderwijsaanbod af te stemmen op de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt ...
- ... en op de behoeften van volwassen lerenden;
- adequate mechanismen voor kwaliteitsborging; en
- duidelijke governance-afspraken, waaronder regelmatige monitoring en evaluatie.

Meer weten?

[Promoting adult learning in the workplace - Final report of the ET 2020 Working Group 2016-2018 on Adult Learning](#)

WERKGROEP DIGITALE VAARDIGHEDEN EN COMPETENTIES

Het doel van deze werkgroep is om te kijken naar de ontwikkeling van digitale vaardigheden en competenties op alle niveaus en in alle fasen van leren, met het accent op de mogelijkheden en uitdagingen van het gebruik van digitale technologie in het onderwijs.

De belangrijkste thema's binnen deze werkgroep zijn:

- digitale onderwijsmethoden;
- een holistische benadering van digitalisering in het onderwijs;
- opleiding van leerkrachten voor het digitaal onderwijs en de digitale competenties van leerkrachten.

De belangrijkste resultaten van deze werkgroep zijn:

- **kernboodschappen**, opgesteld na elke peer learning-activiteit gericht op een bepaald onderwerp;
- eerste besprekingen van het concept van **Selfie** (de zelfreflectietool voor digitaal vaardige scholen, getest in 2017 en in alle lidstaten gelanceerd in het najaar van 2018);
- input voor het **Actieplan voor digitaal onderwijs**, dat in januari 2018 door de Europese Commissie is gelanceerd;
- de werkgroep heeft belangrijke input geleverd voor het **Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu** – Kader voor digitale competenties voor lesgevers), waarin wordt vastgesteld wat het voor lesgevers inhoudt om digitaal vaardig te zijn;
- de conferentie "**Educate to Create: From Digital Consumers to Digital Creators**" ("Opleiden om te creëren: van digitale consumenten naar digitale makers"), georganiseerd door het Bulgaarse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (in april 2018 in Sofia gehouden), was geïnspireerd op het werk van de werkgroep.

Uitgebreidere informatie

Het gebruik van digitale onderwijsmethoden stimuleren

In het kader van de toenemende digitalisering en integratie van digitale hulpmiddelen in het onderwijs is het van groot belang om **digitale onderwijsmethoden** – niet slechts het gebruik van digitale hulpmiddelen in de les – te stimuleren. De succesvolle strategieën gaan verder dan de laag van digitale apparatuur en **zijn gericht op het verbeteren van de ondervinding en de leerresultaten**. Bij de keuze van digitale technologieën en hulpmiddelen zouden de leerdoelen en -prioriteiten een bepalende factor moeten zijn. Succesvolle strategieën bevorderen in het bijzonder een zinvol gebruik van digitale technologieën, waarbij deze worden gezien als een middel voor innovatie en voor het verbeteren van kwaliteitsonderwijs.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Het gebruik van digitale apparaten moet **gezamenlijk leren, peer learning en peer feedback ondersteunen en interpersoonlijke en online sociale vaardigheden versterken.**
- Er moet vooruitgang worden geboekt in **het monitoren van het effect van digitalisering** op de ervaring en leerresultaten van leerlingen, bijvoorbeeld via enquêtes onder leerlingen.
- Digitale beoordeling moet niet alleen worden gezien als een kosten- en tijdbesparend hulpmiddel voor het formuleren en becijferen van een beoordeling, maar als een manier om over te stappen van een kennisgericht naar een **competentiegericht curriculum.** Deze vorm van beoordeling biedt een goede mogelijkheid tot personalisering en flexibiliteit en brede mogelijkheden voor formatieve beoordeling.
- Effectieve digitale bronnen en e-handboeken hebben niet de vorm van traditionele handboeken, maar bieden interactieve en gepersonaliseerde leermogelijkheden, zodat het onderwijs kan worden **geïndividualiseerd en gedifferentieerd.** Open leermiddelen en gratis bronnen bieden eenvoudige toegang tot materiaal voor leerlingen van alle sociaaleconomische achtergronden.
- **Leerprocesanalyse** heeft enorme potentie wat betreft het verbeteren van de onderwijs- en leerkwaliteit.

De holistische benadering met meerdere belanghebbenden bevorderen

In de loop van de bijeenkomsten van de werkgroep is de **holistische benadering met meerdere belanghebbenden** naar voren gekomen als essentiële factor voor de ontwikkeling van digitaal onderwijs. Op institutioneel niveau is de **nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen** belangrijk, door de schoolleiders, leerkrachten en leerlingen te betrekken bij het creëren van een digitaal vaardige instelling. Ook op structureel niveau is deze samenwerking van groot belang. Daar levert de samenwerking tussen beleidsmakers lokale en regionale autoriteiten, de particuliere sector en ngo's voordeel op voor de hele samenleving. Partnerschappen met meerdere belanghebbenden hebben de potentie om zeer succesvol te worden, omdat de verschillende partners elk hun eigen vaardigheden, ervaring en kennis hebben, waardoor een ecosysteem van partnerschappen ontstaat.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Op institutioneel niveau is het essentieel dat er een holistische benadering van het gebruik van digitale technologie en de ontwikkeling van digitale vaardigheden en competenties wordt gehanteerd, die de **volledige instelling** omvat. De steun en toewijding van schoolleiders, leerkrachten en leerlingen zijn hard nodig om te zorgen dat iedere instelling in staat is te reageren op digitale transformatie en op een waardevolle manier echt digitaal te worden.
- De beste praktijken bij het integreren van digitale apparaten in het onderwijs zijn vaak het gevolg van een combinatie van een **top-down-** en een **bottom-upbenadering,** waarbij de hele gemeenschap – onderwijsautoriteiten, leerkrachten, schoolleiders, ouders en leerlingen – al in een vroeg stadium betrokken is.
- Samenwerking tussen formeel en niet-formeel onderwijs is cruciaal en het stimuleren van nauwere verbindingen tussen de twee soorten komt allebei ten goede. Het onderscheid ertussen wordt steeds minder duidelijk. Een duidelijk voorbeeld hiervan zijn lessen in programmeren en computergericht denken, die

vaak plaatsvinden in het overgangsgebied tussen formele en niet-formele organisaties en zo inspelen op de behoeften en interesses van studenten en leerlingen op scholen en tijdens buitenschoolse activiteiten.

- Het verhelpen van het tekort aan digitale vaardigheden en het stimuleren van digitale competenties komen de hele maatschappij ten goede. Hiervoor is een **ecosysteem van partnerschappen** nodig tussen formeel en niet-formeel onderwijs, overheden, de branche, maatschappelijke organisaties en groepen uit de lokale gemeenschap.
- **Samenwerking met de branche** brengt zowel mogelijkheden als uitdagingen mee. De branche levert materiaal en inhoud, maar bedrijfsgestuurde praktijken zoals merkpromotie zijn niet van toepassing op het onderwijs en moeten niet over het hoofd worden gezien. Samenwerking met de branche kan ook plaatsvinden via bijvoorbeeld mentorschap en stages.
- Het lijkt echter nog altijd een **uitdaging** te zijn om alle belanghebbenden erbij te betrekken en er moet nog meer gebeuren om dit voor elkaar te krijgen.

Het belang van opleiding van leerkrachten

In het kader van digitale vaardigheden en competenties is **opleiding van leerkrachten** een integraal onderwerp geweest voor de groep. Leerkrachten zijn een belangrijke katalysator van onderwijsverandering en vormen van nature een centraal element wanneer men zich bezighoudt met lesgeven met behulp van technologie. Leerkrachten hebben ondersteuning en opleiding nodig omtrent de mogelijkheden en uitdagingen die zinvolle integratie van digitale technologieën voor onderwijzen en leren met zich meebrengt. Leerkrachten moeten zowel op het gebied van digitaal onderwijs als op dat van specifieke digitale competenties worden opgeleid.

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Leerkrachten moeten worden ondersteund bij de ontwikkeling van digitale competenties tijdens hun **oorspronkelijke opleiding** en via **permanente beroepsontwikkeling**.
- **Digitale hulpmiddelen** en **nieuwe onderwijsmethoden** moeten een integraal onderdeel vormen van de opleiding van leerkrachten. Innovatieve praktijken moeten worden verspreid en gestimuleerd, waarbij MOOC's en modellen voor onlineleren en blended learning goede mogelijkheden bieden om permanente beroepsontwikkeling te garanderen.
- Autoriteiten en instellingen moeten prioriteit geven aan **flexibele benaderingen** van opleiding van leerkrachten waarbij geen sprake is van één vaste oplossing, maar waarbij reacties kunnen worden afgestemd op de specifieke context en het betreffende vakgebied.
- Hoewel het grootste deel van de leerkrachten bereid is te leren en zijn/haar vaardigheden aan te scherpen, kan op tegenstand worden gestuit bij het invoeren van top-downopleiding. Daarom zijn **peer learning, uitwisseling van goede praktijken** en **het creëren van netwerken** effectieve hulpmiddelen ter bevordering van gemakkelijk toegankelijke opleiding en aanscherping van vaardigheden, alsook voor empowerment.

Meer weten?

Digitale competenties voor lesgevers: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu>

Actieplan voor digitaal onderwijs: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=COM:2018:22:FIN>

**WERKGROEP BEVORDERING VAN BURGERSCHAP EN DE GEMEENSCHAPPELIJKE WAARDEN
VRIJHEID, VERDRAAGZAAMHEID EN NON-DISCRIMINATIE VIA HET ONDERWIJS**

Het doel van deze werkgroep is om wederzijds leren te bevorderen en de uitwisseling van beste praktijken mogelijk te maken in verband met de vier thema's die onder het toepassingsgebied van de Verklaring van Parijs vallen:

1. **kritisch denken en mediageletterdheid** verbeteren om weerstand te ontwikkelen tegen alle vormen van discriminatie en indoctrinatie;
2. zorgen dat kinderen en jongeren **sociale en burgerschapscompetenties** ontwikkelen;
3. **het onderwijs van kansarme kinderen** en jongeren bevorderen en discriminatie bestrijden;
4. **de interculturele dialoog stimuleren via alle vormen van leren.**

De belangrijkste thema's binnen deze werkgroep zijn:

- versterking van mediageletterdheid en kritisch denken om gewelddadige radicalisering te voorkomen;
- beleid ter bevordering van sociale en burgerschapscompetenties;
- inclusief onderwijs als het meest effectieve middel om sociale uitsluiting te voorkomen in de huidige diverse maatschappij;
- bestrijding en preventie van discriminatie en segregatie in het onderwijs;
- interculturele dialoog als hulpmiddel om migratie, vluchtelingen en asielzoekers aan de orde te stellen in een onderwijscontext.

De belangrijkste resultaten van deze werkgroep zijn:

- **het onlinecompendium voor goede praktijken in onderwijs en opleiding:** hiermee beschikken beleidsmakers, beroepsbeoefenaars en andere belanghebbenden binnen het onderwijs over een overzicht van innovatieve, inspirerende en geslaagde praktijken uit heel Europa binnen de thema's van de Verklaring van Parijs;

- **de elementen voor een beleidskader:** deze bieden concrete en operationele aanbevelingen ter ondersteuning van beleidsmakers en beroepsbeoefenaars bij het herzien van onderwijs- en opleidingsstelsels, met het oog op het bevorderen van rechtvaardigheid en inclusiviteit door in te spelen op de behoeften van alle lerenden, het begrip van gedeelde Europese waarden te bevorderen, te zorgen dat mensen zich deze waarden eigen maken en de ontwikkeling van sociale en burgerschapscompetenties te verbeteren. Dit document is opgedeeld in zes beleidsterreinen en bevat een verklarende woordenlijst in de bijlage;

- de **Aanbeveling van de Raad inzake de bevordering van**

gemeenschappelijke waarden, inclusief onderwijs en de Europese dimensie in lesgeven:⁷ deze is geïnspireerd op het werk en de resultaten van deze werkgroep. In deze aanbeveling wordt vermeld op welke manier onderwijs jongeren kan helpen de in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie vastgelegde gemeenschappelijke waarden te begrijpen en er zich aan te houden. Het doel is hoogwaardig onderwijs voor alle leerlingen en de Europese dimensie in lesgeven te bevorderen en bij kinderen een besef te stimuleren van de eenheid en verscheidenheid, op sociaal, cultureel en historisch gebied, van de Unie en haar lidstaten.

Uitgebreidere informatie

Op weg naar inclusief onderwijs

De afgelopen paar jaar hebben veel Europese landen in toenemende mate te maken gehad met nationalisme, populisme en xenofobie. In het kader daarvan is het een complexe en steeds grotere uitdaging om te zorgen dat alle kinderen en jongeren verantwoordelijke, ruimdenkende en actieve leden van een diverse samenleving worden. De werkgroep heeft meer dan twee jaar lang goede praktijken vastgesteld en uitgewisseld ten behoeve van een inclusievere onderwijsomgeving door thema's te verkennen als: hoe stomen we leerkrachten klaar om open en soms controversiële gesprekken in de klas te faciliteren? Hoe betrekken we de ouders erbij en gaan we de interactie aan met het maatschappelijk middenveld om een schoolbrede benadering te creëren? Hoe vergroten we de mediageletterdheid en het kritisch denken om onjuiste informatie tegen te gaan en intercultureel begrip te bevorderen?

Belangrijkste beleidsboodschappen

- Om **lerenden te helpen verantwoordelijke en actieve burgers te worden**, moeten in leerdoelen en leerinhoud de verwerving van sociale, burgerschaps- en interculturele competenties⁸ en de ontwikkeling van begrip en het zich eigen maken van gemeenschappelijke Europese waarden worden benadrukt.
- Het is nodig om ondersteuning te bieden voor de ontwikkeling van cruciale competenties voor leerkrachten, zoals: het bewustzijn van het belang van gemeenschappelijke waarden en manieren om deze over te dragen; het toepassen van inclusieve onderwijsmethoden; het herkennen en vermijden van stereotypering en discriminatie; de vergroting van het culturele bewustzijn; het aankaarten van controversiële kwesties; het lesgeven in de taal waarin onderwijs wordt gegeven als tweede taal; het gebruik van nieuwe media ter ondersteuning van inclusie; de ontwikkeling van sociale en burgerschapscompetenties; de effectieve integratie van recent aangekomen migranten/vluchtelingen; en de ondersteuning van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.
- Het is essentieel om **een cultuur van inclusiviteit te ontwikkelen op scholen**, waarin diversiteit wordt gewaardeerd, de talenten van alle lerenden worden bevorderd en

⁷ Aanbeveling van de Raad inzake de bevordering van gemeenschappelijke waarden, inclusief onderwijs en de Europese dimensie in lesgeven, PB C 195 van 22/5/2018, blz.1.

⁸ Zoals beschreven in de aanbeveling van de Raad inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren, beschikbaar op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1553261021064&uri=CELEX:52018DC0024>

het gevoel bij de schoolgemeenschap te horen wordt versterkt, op basis van democratische waarden en vertrouwen.

- **Leerinstellingen moeten een integraal onderdeel worden van de lokale gemeenschap** en moeten helpen om nauwere samenwerking met maatschappelijke organisaties, jongerenorganisaties, lokale autoriteiten en de zakelijke sector te bevorderen. Hiervoor is een heldere strategie nodig met een geschikt, op lokaal niveau ontwikkeld uitvoeringsmechanisme, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan het contact met gezinnen uit alle gemeenschappen.

- In financieringsmechanismen moeten compensatie- en stimuleringsmechanismen worden opgenomen om rechtvaardigheid te bevorderen en toegevoegde waarde voor het onderwijs te belonen. Effectief gebruik van financiering is even belangrijk als de hoogte ervan.

Meer weten?

[Aanbeveling van de Raad inzake de bevordering van gemeenschappelijke waarden, inclusief onderwijs en de Europese dimensie in lesgeven](#)